

Varför & hur ska råvattnet skyddas?

MSS Skånes tillsynsdag 21 oktober 2020

Susanna Hogdin, tf enhetschef enheten för Miljöprövning, Havs- och vattenmyndigheten

Havs
och Vatten
myndigheten

Varför?

Dricksvattnet är vårt viktigaste livsmedel

**Infrastrukturen för produktion och distribution
av dricksvatten är en stor investering som
behöver förvaltas över tid**

**Ny vägledning för arbetet att inrätta och
förvalta vattenskyddsområden
publiceras av HaV under 2020**

En förändrad inriktning – VSO inte allt är inget

- » Vattenskyddsområde är ett komplement till den grundläggande miljölagstiftningen och samhällsplanering
- » Arbetet bör vara behovsstyrt och inte principstyrt
- » Arbetet bör ses som en delmängd av dricksvattenproducentens totala riskhanteringsarbete och ska användas om det är ett effektivt sätt att hantera identifierade föroreningskällor/risker

Förutsättningar

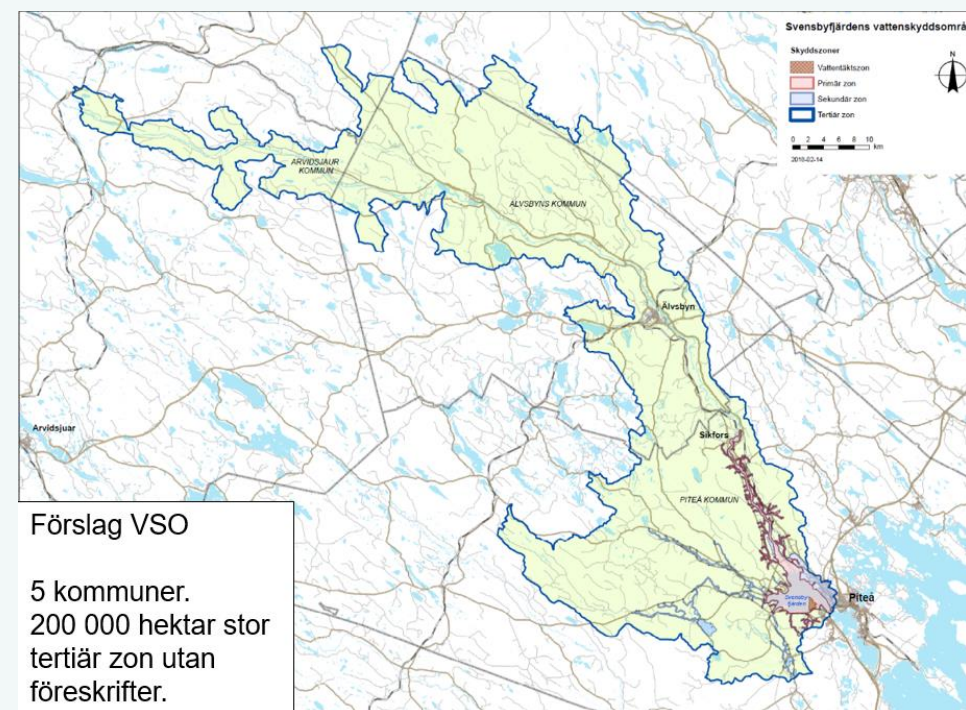
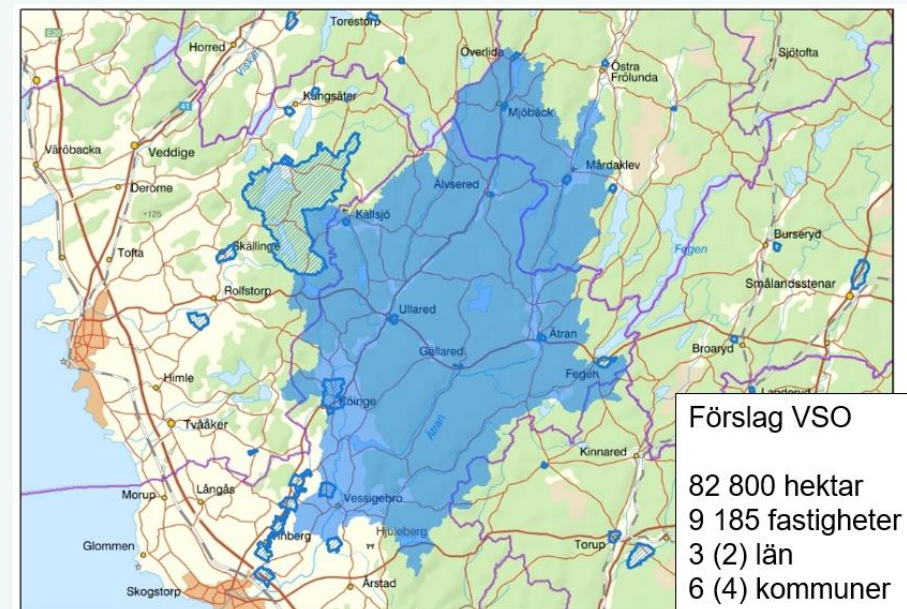
- » Stor variation bland våra råvattentäkter
 - 90% grundvattentäkter:
 - stora åsar med stort exploateringsstryck
 - små magasin i oexploaterade områden
 - 10 % ytvattentäkter
 - stora sjöar och älvsystem
 - små källsjöar

Många stordriftsfördelar inom sektorn driver utveckling mot färre och större vattentäkter

Problembild avseende VSO

- » Vägledningsmaterial som togs fram 2010 av Naturvårdsverket har blivit alltför styrande map:
- Avgränsning av vattenskyddsområden för ytvatten sker bara utifrån transporttid, koncentration vid intaget vid olika flödessituationer beaktas ej
 - Samma föreskrifter i alla områden
 - Stora områden utan föreskrifter
 - Rörig ansvarsfördelning mellan myndigheter under förvaltningsfasen -> problem bl.a. med tillsynen

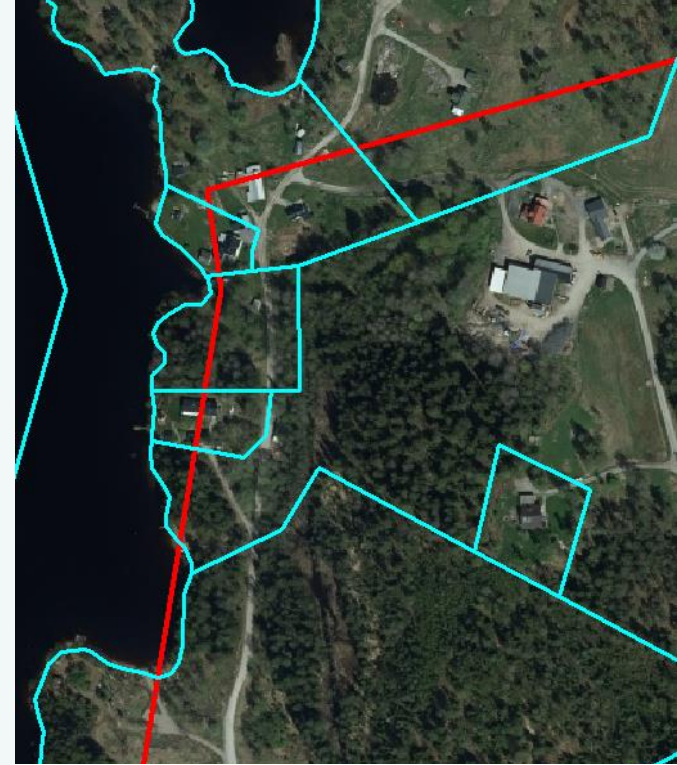

Praktisk innebörd av inriktningsändringen vid utredning av nya vattenskyddsområden

- » Viktigt att resultat från Miljöövervakning, recipientkontroll, faroanalys och råvattenkontroll ska användas för att analysera:
 - Råvattnets naturliga kvalitet och kvalitetsvariationer
 - Hur föroreningskällor påverkar råvattenkvalitén med avseende på toppbelastningar och trender över tid
- » Pågående markanvändning och riskobjekt i avrinningsområdet kartläggs
- » Påverkan/ risk för påverkan på råvattnet från pågående markanvändning/identifierade riskobjekt värderas (riskanalys)
- » Riskanalysen ska ligga till grund för både avgränsning av området och föreskrifter – i arbetet är det viktigt att beakta vattentäktens naturgivna förutsättningar – en risk för en grundvattentäkt ser sannolikt annorlunda ut än för en ytvattentäkt
- » Föreskrifter kan enbart meddela inskränkningar i markanvändning
- » *Alla identifierade risker kan inte hanteras av vattenskyddsföreskrifter*

fortsättning...

- » Viktigt att det går att orientera sig i vattenskyddsområdet – om möjligt ska avgränsning och områdets indelning i zoner anpassas till naturliga identifierbara gränser
- » Områdets avgränsning ska vara lätt att förstå och gynna en rationell markanvändning – att dela in tomter eller brukningsskiften i flera zoner med olika restriktioner bör undvikas – om möjligt är det en fördel om vattenskyddsområdet utgör en zon

Vägledning till 7 kap. 25 § MB och koppling till 31 kap. MB

- » I beslut om vattenskyddsområde SKA en intresseprövning mellan enskilda och allmänna intressen göras enligt 7 kap. 25 § miljöbalken – hur kan det låta sig göras...
- » Uppmärksamma denna lagtext.
- » Påtala bestämmelsen om ersättning enligt 31 kap. MB.
 - Beslutsmyndigheten bör kunna ge en övergripande vägledning
 - Domar och referat till domar finn på hemsidan.

Potatisbonde får 48 miljoner i ersättning

Publicerad 21 maj 2016 kl 22:31

I onsdags gav mark- och miljödomstolen i Nacka tingsrätt mannen rätt till miljonersättningen för utebliven potatisodling. Bilden är tagen vid ett annat tillfälle.

Foto: ULF RYD

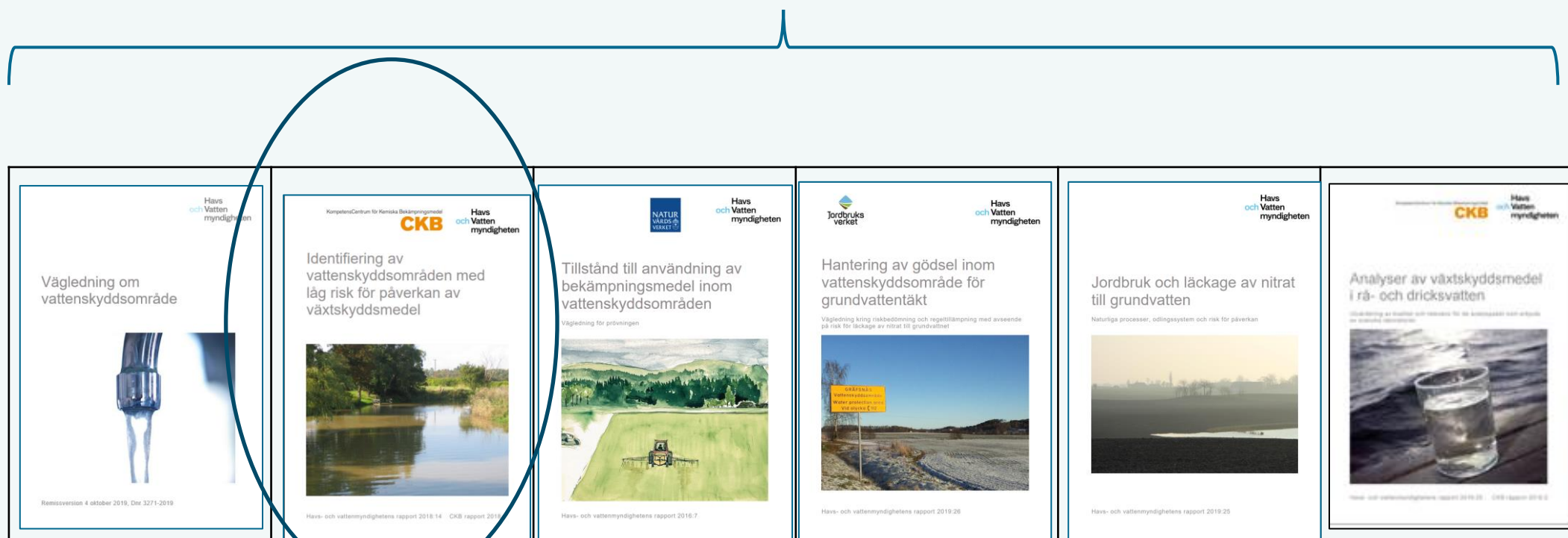
En lantbrukare får 48,5 miljoner kronor i ersättning eftersom han inte har kunnat odla potatis på sin mark, skriver [lantbrukstidningen ATL](#).

Några medskick med anledning av synpunkter som framförts

- » Lagstiftningen som arbetet bygger på har inte ändrats
- » Ett viktigt syfte är att förstärka vattenskyddsarbetet, idag ser det många gånger bättre ut på pappret än hur det fungerar i verkligheten
- » Den förändrade vägledningen får ingen effekt på de 1604 vattenskyddsområden som redan är beslutade

Den nya vägledningen kommer publiceras före årsskiftet 2020/21

Vägledning VSO - webbplats

Från den 1 januari 2018 måste man ta ställning till särreglering av växtskyddsmedel vid beslut om vattenskyddsområde

Tillsyn inom vattenskyddsområden - särskilda förutsättningar

Vem är tillsynsmyndighet?

- » Grundregeln är att den myndighet som fattar beslut om att inrätta VSO också är tillsynsmyndighet
- » Länsstyrelsen kan överlåta tillsynen till en kommunal nämnd om kommunfullmäktige beslutar om att begära detta (1 kap 18 § Miljötillsynsförordningen).
- » I ÄVL/VL fanns inte möjligheten att överlåta tillsyn, men med dagens bestämmelser kan tillsynen överlåtas till kommunal nämnd även för de beslut som inrättats med stöd av ÄVL/VL
- » Många gamla gällande beslut med bestämmelser om sådant som idag regleras med speciallagstiftning - ***i tillsynsarbetet är det därför viktigt att förhålla sig till att besluten fortfarande är formellt gällande, men att kontroll och tillsyn måste sättas i en modern kontext.***
- » Försvarsinspektören för hälsa och miljö har alltid tillsyn över försvarets verksamheter
- » De operativa tillsynsmyndigheterna kan också avtala om hur ansvaret ska fördelas sinsemellan (2 kap 2 § miljötillsynsförordningen) – HaV anser att en sådan överenskommelse bör vara långsiktig, formaliseras mellan myndigheterna och meddelas berörda verksamhetsutövare

Vad är tillsyn inom vattenskyddsområde?

- » Kontrollera att verksamhetsutövare söker nödvändiga tillstånd
- » Tillse att meddelade förbud och förelägganden efterlevs
- » Följa upp att villkor i tillstånd efterlevs
- » Tillse att området skyltas om detta är särskilt reglerat

! Viktigt att vid beslut om nya vattenskyddsområden tänka igenom hur ansvar för prövning och tillsyn ska fungera under förvaltningskedet – prövning och tillsyn bör om möjligt hållas samman

Dricksvattendirektivet har omarbetats och ska nu implementeras i svensk förvaltning

Bakgrund

- » Den 16/7 2020 fattade regeringen beslut om att en särskild utredare ska ges i uppdrag att föreslå hur det kommande EU-direktivet om kvaliteten på dricksvatten och om bättre tillgång till dricksvatten ska införlivas i svensk rätt.
- » Utredaren ska bland annat
 - kartlägga hur svensk rätt förhåller sig till direktivet,
 - utreda om det finns några gränsdragningsproblem när det gäller de unionsrättsliga och nationella regelverk som berör eller ligger nära regleringen i direktivet och analysera hur eventuella överlappningar i regelverken kan hanteras,
 - föreslå vilka myndigheter som ska ansvara för de nya frågor som behandlas i direktivet och vilka befogenheter föreslagna myndigheter ska ha,
 - bedöma behovet av författningsändringar och andra åtgärder, och
 - lämna nödvändiga författningsförslag.
- » Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2021.

Förändringar

- » Mer fokus på att förebygga risker
- » Det riskförebyggande arbetet bör ta sin början redan i avrinningsområdet
- » Fokus på material i kontakt med dricksvatten
- » Knyta Ramdirektivet för vatten och dricksvattendirektivet närmare varandra